

UPRAVNI POSTOPEK V KMETIJSTVU

Kot aktiven kmet vlagate različne vloge za pridobitev sredstev iz ukrepov kmetijske politike in ste zaradi tega deležni tudi raznovrstnih kontrol. V izogib nepotrebnim napakam v postopku in s tem posledično morebitne izgube pravic oziroma dodelitve denarnih sredstev, podajamo nekaj najpomembnejših informacij glede posebnosti upravnega postopka, ki velja v kmetijstvu.

Pojem

Zakon o kmetijstvu (ZKme-1) zaradi posebnosti odločanja na upravnem področju izvajanja ukrepov kmetijske politike, množičnosti zahtevkov ter posledične avtomatiziranosti izdajanja odločb in zaradi uskladitve postopkov z zakonodajo Evropske unije, **posamezne dele upravnega postopka smiselno ureja drugače, kot so urejena v Zakonu o splošnem upravnem postopku (ZUP)**, ki ureja upravni postopek na splošno. Če ZKme-1 o posameznem vprašanju nima posebnih določb, se uporabljajo splošne določbe ZUP.

Oblika vloge

Zahtevke za pridobitev neposrednih plačil, sredstev iz naslova politike razvoja podeželja, ipd. stranke zahtevajo z vlogo. Vloga se mora vložiti **v obliki, ki je določena s predpisom** ali je **opredeljena v javnem razpisu**, sicer se jo zavrže. Npr. če razpis zahteva vložitev vloge na predpisanem obrazcu, kot vloga šteje samo izpolnjeni obrazec; vloga vložena v kakršnikoli drugi obliki, bo zavržena.

Odprava pomanjkljivosti vloge

Če je **vloga stranke nepopolna ali nerazumljiva**, mora pristojni organ – Agencija RS za kmetijske trge in razvoj podeželja (Agencija), v roku treh mesecev od poteka roka za vložitev zahtevkov stranko pozvati, da **v določenem roku odpravi njene pomanjkljivosti**. Pristojni organ to lahko stori tudi z opozorilom stranke po telefonu. Če stranka kljub opozorilu pristojnega organa pomanjkljivosti ne odpravi, jo mora le-ta pozvati še pisno. Odprava pomanjkljivosti vloge, ki je bila poslana po roku, ki ga je stranki določil pristojni organ v pisnem pozivu, se ne upošteva (33. in 34. člen ZKme-1).

Kontrola in zapisnik o kontroli na kraju samem

Z namenom ugotovitve dejstev, ki so potrebna za izdajo pravilne upravne odločbe, **Agencija izvaja kontrole: administrativne kontrole, hitre terenske ogleda in kontrole na kraju samem**. Pri kontroli na kraju samem (na kmetijskem gospodarstvu) se ugotovitve pišejo v zapisnik (74. člen ZUP). Preden kontrolor zapisnik zaključi, ga mora prebrati nosilcu kmetijskega gospodarstva ali njegovemu pooblaščenцу. Ob tem lahko stranka poda svoje **pripombe**, ki se zapišejo na zapisnik (npr. kje je prišlo npr. do napake pri merjenju površine, do nepravilne ugotovitve dejanske rabe dela ali celotnega GERK-a ipd.). Če stranka nima pripomb, se to zabeleži na zapisniku. **Zapisnik postane pisni dokaz o poteku in vsebini kontrole na kmetijskem gospodarstvu, ravno tako pa o zaključkih kontrolnega pregleda.**

Stranka ima možnost izpodbijati in nasprotovati ugotovljenemu dejanskemu stanju že ob koncu pregleda na kraju samem (v postopku na prvi stopnji) in sicer **kot pripombe na koncu zapisnika**. Če stranka kontrolorjevim ugotovitvam nasprotuje šele v pritožbi, se ta nova dejstva in novi dokazi ne morejo upoštevati kot pritožbeni razlogi, saj bi jih lahko navedel že med postopkom na prvi stopnji.

Ko stranka ne podpiše zapisnika

Nosilec kmetijskega gospodarstva ali njegov pooblaščenec lahko ne podpiše zapisnika ali pa odide iz kontrole. Dejstvo, da stranka zapisnika noče podpisati ali odide, kontrolor vpiše v zapisnik. Takšen, s strani stranke nepodpisan, zapisnik Agencija pri odločanju upošteva kot izkaz dejanskega stanja na kmetijskem gospodarstvu, zato si mora kontrolor prizadevati, da se pregled korektno zaključi.

Ko kontrole ni mogoče dokončati

Ko se kontrola na kraju samem ne more dokončati (neprimerno vreme za merjenje površin ipd.), se nadaljuje na kraju in času, ki ga določi kontrolor. Ob tem mora kontrolor opozoriti stranko, da se bo v primeru neudeležbe pri kontroli štel, da na vse ugotovitve kontrolorja nima pripomb.

Ko stranka ne dovoli kontrole

Če nosilec kmetijskega gospodarstva ali njegov pooblaščenec ne dovoli kontrole, je sploh ne omogoči ali jo med samim izvajanjem prekine in ne dovoli nadaljevanja, se v zapisniku označi čas izvedbe kontrole in navede, zakaj kontrola ni bila opravljena. Opozarjamo, da **stranki, ki ne omogoči izvedbe katere koli kontrole, Agencija v celoti zavrne vse zahteve za izplačila.**

Vročitev odločb in sklepov

Odločbe in sklepi Agencije s področja ukrepov kmetijske politike se strankam pošiljajo z navadno pošto. Ob tem se šteje, da je **vročitev opravljena 20. dan od dneva odpreme**, ki je navaden na odločbi ali sklepu. Od dneva opravljene vročitve začne teči 15 dnevni rok za vložitev pritožbe. Dejansko to pomeni, da ima stranka možnost vložitev pritožbe zoper odločbo v roku 35 dni od datuma odpreme odločbe ali sklepa (37. člen ZKme-1).

Pritožba in odločanje o njej

Če se stranka ne strinja z odločitvijo prvostopnega upravnega organa, lahko zoper odločbo **pisno vloži pritožbo pri Agenciji in sicer v roku 15 dni od vročitve dokumenta**; pritožba se lahko vloži iz razlogov napačne uporabe materialnih (vsebinskih) predpisov, kršitve pravil upravnega postopka ali iz razloga napačne in nepopolne ugotovitve dejanskega stanja. Velja, da pritožba zoper odločbo iz naslova ukrepov kmetijske politike ne zadrži njene izvršitve (41. člen ZKme-1).

Agencija mora pritožbo nato preveriti po procesnih predpostavkah (če je pravočasna, če jo je vložila upravičena oseba). Ob tem lahko Agencija sama spozna, da je pritožba utemeljena in zato iz razloga ekonomičnosti upravnega postopka sama z novo odločbo nadomesti odločbo, ki se s pritožbo izpodbija. Če Agencija pritožbe ne reši sama, jo najkasneje v dveh mesecih od njenega prejema odstopi drugostopnemu organu, ministrstvu, pristojnemu za kmetijstvo.

Če o pritožbi na kmetijskem ministrstvu **ni odločeno v štirih mesecih** od njene vložitve, stranka lahko na upravnem sodišču vloži **tožbo zaradi molka organa**. Pred tem mora ministrstvo pisno opozoriti, da bo vložila tožbo.

Upravni spor

Če se stranka ne strinja z odločitvijo organa druge stopnje, ki odloča o pritožbi zoper odločbo Agencije, lahko **na Upravnem sodišču RS s tožbo sproži upravni spor** v skladu z ZUS-1. V tožbi, ki jo mora vložiti v roku 30 dni po prejemu odločbe kmetijskega ministrstva, mora navesti svoj tožbeni zahtevek ter ga podkrepiti z navedbo dejstev in priložiti dokaze. V upravnem sporu se izpodbija odločba, s katero je bilo v upravnem postopku dokončno odločeno – odločba Agencije.

Poseben primer odprave odločbe prve stopnje

ZKme-1 daje upravnemu **organu prve stopnje možnost poprave svojih napak**, če je odločba izdana samodejno s pomočjo informacijskega sistema. Če je v tako pripravljene odločbi nepravilno ugotovljeno dejansko stanje ali napačno uporabljen materialni predpis, lahko Agencija v roku enega leta po vročitvi odločbe stranki celotno odločbo odpravi in izda novo odločbo (42. člen ZKme-1).

Odprava odločbe po nadzorstveni pravici

Napake v odločbi lahko popravlja tudi **nadzorstveni organ**. Kmetijsko ministrstvo, ki nadzoruje delo Agencije, lahko po nadzorstveni pravici odpravi odločbo, ki jo je prejela stranka; to se lahko zgodi v roku petih let od vročitve odločbe (predpisi Evropske unije lahko določijo tudi drugače). Ta institut lahko ministrstvo uporabi, kadar je bilo stranki z odločbo odobrenih preveč sredstev ali upravičenj (43. člen ZKme-1).

Obnova postopka

Kmetijski upravni postopek, s katerim je bilo o zadevi dokončno odločeno, se lahko **iz razlogov hudih kršitev predpisov tudi obnovi**. Predlog za obnovo postopka lahko podata stranka (v roku treh mesecev od nastopa razloga za obnovitev postopka, a največ v petih letih od dokončnosti odločbe) ali Agencija (v roku petih mesecev od nastopa razloga za obnovitev postopka, a največ v petih letih od dokončnosti odločbe). Razlogi za obnovo so med drugim ugotovitev novih dejstev in novih dokazov, ponarejene listine, spremenjena, razveljavljena ali odpravljena upravna odločba (45. člen ZKme-1).

Poračun in obročno vračilo dolga

Če upravni organ ugotovi, da je **stranka neupravičeno pridobila denarna sredstva, jih z odločbo zahteva nazaj**. Sredstva, ki jih mora stranka na podlagi izvršljive odločbe vrniti, lahko Agencija poračuna z denarnimi sredstvi, ki stranki še niso bila izplačana, in sicer iz katerega koli ukrepa kmetijske politike (47. člen ZKme-1).

47.a člen ZKme-1 opredeljuje možnost podaje zahteve za obročno odplačilo dolga neupravičeno izplačanih denarnih sredstev. Stranka, ki ima vsaj 500 evrov dolga do Agencije, se lahko dogovori za vračilo v treh obrokih, ki si sledijo na tri mesece. Če stranka zamudi s plačilom za kateri koli posamezni obrok, Agencija dolg takoj izterja v celoti.

Postopek za izvajanje ukrepov politike razvoja podeželja

V ZKme-1 je urejen celovit pristop v postopkih odločanja v okviru ukrepov razvoja podeželja (= razpisi).

- Če je **javni razpis odprt**, se vloge odpirajo in obravnavajo po vrstnem redu oddaje vlog. Sredstva se dodeljujejo do porabe sredstev in sicer po vrstnem redu prejema popolnih vlog. Pri odprtem javnem razpisu je dopolnitev vloge dopustna vse do zaprtja razpisa; šteje se, da je bila vloga vložena takrat, ko je bila dopolnjena.
- Če je **javni razpis zaprt**, se vloge odpirajo in obravnavajo sočasno, denarna sredstva pa se dodeljujejo na podlagi točkovanja popolnih vlog. Pri zaprtem javnem razpisu se dopolnitve vlog, ki so poslani po zaprtju javnega razpisa, ne upoštevajo. Če vlogi na zaprt javni razpis manjkajo s predpisi zahtevane priloge, se vlogo stranke lahko **zavrže brez pozivanja na dopolnitev** (52. člen ZKme-1).

Odločba o pravici do sredstev

O zahtevku stranke Agencija izda odločbo o pravici do sredstev, v kateri se opredelijo medsebojne pravice in obveznosti. Po izdaji odločbe o pravici do sredstev in pred potekom roka za izpolnitev obveznosti iz predpisov, javnega razpisa in odločbe o pravici do sredstev, lahko **stranka vloži obrazložen zahtevek za spremembo obveznosti**, določenih v odločbi o pravici do sredstev; o takšnem zahtevku odloča Agencija in sicer mu ugotovi, če

bodo tudi s spremembo obveznosti izpolnjene vse zahteve iz predpisov in javnega razpisa ter dosežen namen, za katerega je bila stranki dodeljena pravica do sredstev (54. člen ZKme-1).

Stranka lahko odstopi od pravice do sredstev. To stori tako, da pisno obvestiti Agencijo v 30. dneh po prejemu odločbe o pravici do sredstev (55. člen ZKme-1).

Zahtevek za izplačilo

Po izvedeni investiciji, ki jo stranka opravi na podlagi pozitivne odločbe o pravici do sredstev, je potrebno **vložiti zahtevek za izplačilo sredstev**. Agencija odobri zahtevek, ki izpolnjuje pogoje iz predpisov, javnega razpisa in odločbe o pravici do sredstev in denarna sredstva izplača na strankin transakcijski račun. Nakazilo na račun stranke šteje, da je bilo zahtevku za izplačilo v celoti ugodeno (56. člen ZKme-1). Če zahtevku stranke ni v celoti ugodeno, Agencija o zahtevku odloči z odločbo, zoper katero je dovoljen upravni spor.

Namerne kršitve

Kadar stranka **namenoma vloži napačno vlogo ali zahtevek**, kadar sredstva uporablja v nasprotju z namenom, za katerega so ji bila dodeljena, ali sredstva pridobi nezakonito (lažni podatki in lažne izjave), pristojni organ z odločbo zahteva vračilo dodeljenih sredstev. Stranko se **izključi iz prejetanja podpore v okviru istega ukrepa za koledarsko leto ugotovitve in naslednje koledarsko leto**, skupno za dve leti (57. člen ZKme-1).

Vir: Zakon o kmetijstvu (ZKme-1, Uradni list RS, št. 45/08, 57/12, 90/12 - ZdZPVHVVR, 26/14, 32/15), Zakon o splošnem upravnem postopku (ZUP, Uradni list RS, št. 24/06 - UPB2, 105/06- ZUS-1, 126/07, 65/08, 47/09 Odl. US (48/09 popr.), 8/10, 82/13), Zakon o upravnem sporu (ZUS-1, Uradni list RS, št. 105/06, 26/07 - skl. US, 119/08 - odl. US, 107/09 - odl. US, 62/10, 98/11 - odl. US in 109/12)